

Крсте БОГОЕСКИ

УКИМ – Природно-математички факултет - Скопје
Институт за етнологија и антропологија

ДВАЕСЕТ ГОДИНИ НА СИНИОТ ШТИТ (1996-2016)⁵

Во 1996 година во Париз е формиран Меѓународен комитет на Синиот штит, а основачи се: ICOM, ICOMOS, ICA и IFLA. Причина за формирање беше зачестеноста на уништување на културните добра во многу земји во светот зафатени со војни или погодени од природни непогоди. Целта на формирањето на Организацијата беше да се промовира заштитата на културните добра, според дефиницијата на Хашката конвенција од 1954 година, против сите видови закани и стратешки да интервенира со носителите на одлуки и со меѓународните организации за превенција и одговор на катастрофи предизвикани од природата и човекот.

Според Вториот протокол на Хашката конвенцијата, Меѓународниот комитет на Синиот штит (МКСШ) имаше репрезентативна и консултативна улога кон УНЕСКО и неговите комитети. Во наредниот период претстоеше организациско јакнење. Требаше да се формираат национални комитети на Синиот штит, кои ќе ја организираат активноста во сопствените држави. За да бидат признаени националните комитети мора целосно да ги прифатат Повелбата донесена од МКСШ во 2000 година во Стразбург и Принципите донесени во 2001 година, кои гласат:

- заеднички акции;
- независност;
- неутралност;
- професионалност;
- почитување на културниот идентитет; и
- работа врз непрофитна основа.

Веднаш потоа беа формирани први национални комитети, и тоа во: Белгија, Холандија, Велика Британија, Франција, потоа во: Полска, Чешка, Италија, Швајцарија. Денес во светот постојат над 20 признати национални

---

⁵ Рефератот е презентираан на чествувањето на „Дваесет години од Меѓународниот комитет на Синиот штит (1996-2016)“ во Дојран на 18 мај 2016 година.

комитети на Синиот штит и уште толку во фаза на признавање, се разбира доколку ги исполнат пропишаните Принципи.

Во наредниот период се настојуваше да се утврдат формите на активности. Така, се дејствуваше преку: изјави, конкретни активности, семинари, работилници. Во 2002 година во Чешка имаше голема поплава, каде беа поплавени повеќе музеи и други институции од културата, при што реагираше и МКСШ, а помош укажа и Холандскиот национален комитет на Синиот штит.

Се настојуваше организациски да зајакне Синиот штит. Беше организирана Прва конференција на МКСШ во Торино 2004 година, каде што се разгледуваа следните прашања:

- Состојбата со културните добра во Ирак, Авганистан и други места во светот;
- Иницијатива за формирање Асоцијација на национални комитети на Синиот штит, која се реализираше во 2008 година во Хаг.

Втората конференција на МКСШ се одржа во Хаг 2006 година, на тема: *Консолидна организација: Инфраструктура и свесност*. Се расправаше за:

- Моделот за структура на работата на МКСШ и
- Подготовка за формирање Асоцијација на национални комитети на Синиот штит.

Во декември 2008 година во Хаг се одржа Основачка конференција на Асоцијацијата на национални комитети на Синиот штит (АНКСШ). (Македонскиот Национален Комитет на Синиот штит (МНКСШ) основан во 2002 година, беше поканет да биде еден од шесте основачи на Асоцијацијата: САД, Франција, Белгија, Македонија, Холандија и Норвешка). Во таа прилика беа донесени следните одлуки:

- Усвоен Статутот на Асоцијацијата;
- Усвоена Програма за работа и Финансиска програма;
- Избран Борд на Асоцијацијата од десет члена, во кој влезе и претставникот од Македонија;
- За претседател избран Карл фон Хабзбург од Австрија;
- Седиште на Асоцијацијата: Хаг.

На Конференцијата беа презентирани теоретски и практични аспекти на дејствувањето на Синиот штит. Во наредниот период започнаа одредени активности на организација на АНКСШ, и тоа:

- Келн, Германија, срушен Архив 2009. Прва мисија на АНКСШ со волонтери;
- Абруцо, Италија, 2009, земјотрес;
- Газа, Палестина, 2009, воени судири;
- Порто Пренс, Хаити, земјотрес, 2010. Голема мисија на АНКСШ со волонтери;
- Чиле, 2010, земјотрес.

Во 2010 година во Виена, Австрија, беше организирана Конференција на АНКСШ, заедно со Светскиот археолошки конгрес, на тема: *Археологијата во конфликт*. Во меѓувреме се појави ривалитет меѓу МКСШ и АМКСШ по активностите во Хаити, за тоа кој треба да ја води акцијата.

Во 2011 имаше Мониторинг во Либија и Египет по внатрешните воени судири.

Мисија на претседателот на АНКСШ Карл фон Хабзбург со соработници во Либија.

Во 2013, во Париз, беше организиран заеднички состанок на МКСШ и АНКСШ, кога се појави надеж за надминување на конфликтот ривалитетот.

Присутните на Состанокот во Париз, 2013 година.

Во април 2012 беше организирана Генерална конференција на АНКСШ во Виена, на која се пристапи кон:

- Реизбор на Борд;

- Извештаи на националните комитети на Синиот штит;
- Теоретски и практични аспекти на функционирањето.

Во 2013, претседателот на АНКСШ оствари мисија со соработници во Тимбукту, Мали, по внатрешните воени судири.

Во 2014, во Рим, беше одржана вонредна генерална конференција на АНКСШ. На истата беше договорено спојување на МКСШ и АНКСШ во една организација, која ќе се вика СИН ШТИТ.

Дел од присутните на Конференцијата

На Конференцијата во Рим беа донесени повеќе одлуки, и тоа:

- Усвоен Статут на Организацијата;
- Избран борд од десет члена, а за претседател беше избран Карл фон Хабзбург;
- Седиште на организацијата да биде во Хаг;
- Регистрирањето да се спроведе според Холандското законодавство.

Активностите денес, главно, се насочени кон заштита на културните добра во земји зафатени со воени судири, а особено:

- Прашањето на заштита на културните добра во Сирија;
- Мапирање на археолошки локалитети со цел да се избегнат бомбардирања;
- Активности во Мали;
- Во Пакистан;
- Во Авганистан и на други места во светот.

На крајот како заклучок се наметнува следното: Дека е мал периодот за да може да се видат сите можности, но Синиот штит покажува значајни активности во заштитата на културните добра во опасност и дека Синиот штит е млада организација со недоволна инфраструктура, што ја отежнува вкупната активност. Според тоа потребна е поголема посветеност на националните комитети за да има и повеќе резултати.